

De erfenis van je verleden

Financiële psychologie in de praktijk: over culturele facetten van
geldgedrag en financiële besluitvorming

De erfenis van je verleden

Financiële psychologie in de praktijk: over culturele facetten van
geldgedrag en financiële besluitvorming

Erna Knipscheer

Colofon

Eerste druk, juni 2026

Copyright © 2026 Erna Knipscheer

Tekst: Erna Knipscheer

Financieel Vitaal Opleidingen

Uitgegeven via Brave New Books

Alle rechten voorbehouden

ISBN: 9789465468006

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave

1	Inleiding.....	13
2	Culturele elementen van (geld)gedrag.....	19
3	Het culturele speelveld van financiën.....	71
4	Culturele verschillen en geldgedrag.....	95
5	Het Hofstede-model en financiën.....	117
6	Terugblik op wat je hebt ontdekt.....	157
7	Toolkit cultuursensitief financieel adviseren.....	165
8	Nawoord.....	181

1. Inleiding

1 Inleiding

In dit boek staat de invloed van culturele facetten op financiële dienstverlening, gedrag en financiële besluitvorming centraal. Cultuur werkt door in de manier waarop mensen met geld omgaan en financiële besluiten nemen.

Voor financieel planners, adviseurs en coaches is dit inzicht belangrijk omdat financiële planning, advisering en coaching niet alleen over geld gaan maar vooral ook over de leefwereld, waarden en overtuigingen van elke unieke klant en diens culturele context.

Na het lezen van dit boek kun je als financieel professional beter:

1. herkennen hoe cultuur invloed heeft op financiële beslissingen, gedrag en klantverwachtingen
2. inschatten hoe iemands culturele achtergrond kan doorwerken in financiële vitaliteit, financiële stress en het nemen van verantwoordelijkheid

3. culturele kennis gebruiken om inclusiever te communiceren en beter aan te sluiten bij verschillende klanten
4. culturele overwegingen meenemen in financiële planning, coaching en advisering zonder de klant in een hokje te willen plaatsen
5. reflecteren op je eigen culturele aannames zodat je bewuster en zorgvuldiger aansluit bij jouw eigen beleving en de werkelijkheid van de klant

Geld speelt in vrijwel iedere cultuur een belangrijke rol maar de betekenis ervan verschilt. De manier waarop mensen geld gebruiken, bewaren, uitgeven of delen wordt mede gevormd door de culturele omgeving waarin zij opgroeien. In sommige culturen wordt geld vooral gezien als middel om status, invloed of macht te verkrijgen. In andere culturen staat geld sterker in het teken van overleven, het vervullen van basisbehoeften of het zorgen voor familie en gemeenschap.

Culturele facetten zijn daarmee niet alleen de erfenis van iemands persoonlijke verleden maar ook de erfenis van de groepen mensen waarin diegene is opgegroeid. Ze dragen sporen van familiegeschiedenis, opvoeding, tradities, sociale verwachtingen en gezamenlijke ervaringen.

Tegelijkertijd bestaan er ook verschillen binnen culturen. Bijvoorbeeld tussen generaties, sociale klassen, families en levensfasen. Financiële dienstverlening vraagt daarom altijd aandacht voor zowel de collectieve culturele achtergrond als de unieke mens tegenover je.

Let op!

Als we het hebben over verschillende culturen dan gaat het niet alleen om mensen uit verschillende landen. Ook in kleinere kringen, bijvoorbeeld in gezinnen of binnen beroepsgroepen, bestaan cultuurverschillen. Elk mens is tegelijkertijd onderdeel van verschillende culturele groepen. Daardoor kunnen gemakkelijk rolconflicten ontstaan. Bijvoorbeeld wanneer verwachtingen vanuit familie, werk, religie, generatie of samenleving niet vanzelf met elkaar samenvallen.

1.1 Door welke culturele bril kijk jij?

Het individuele geldgedrag en ideeën over geld komen dus voor een belangrijk deel voort uit collectief cultureel gedachtegoed. Gebruiken, normen, waarden en overtuigingen worden van generatie op generatie doorgegeven.

In dit boek bespreek ik op hoofdlijnen de belangrijkste culturele aspecten en hoe je dit als financieel professional terugziet in het klantcontact en de klantbegeleiding bij financiële vraagstukken en dilemma's.

Daarmee word je ook meer bewust van de invloed van je eigen culturele achtergrond op de persoon en de professional die je bent geworden.

Ook ga je hopelijk beseffen dat niet iedereen hetzelfde denkt en handelt zoals jij. Dat komt door unieke persoonlijke eigenschappen en ook doordat iedereen een andere culturele achtergrond heeft.

Ik realiseer me dat het onmogelijk is om alle culturele gebruiken te onderscheiden en daar altijd op de juiste manier mee om te gaan.

Belangrijker is dat je let op de verbale en non-verbale communicatie van je gesprekspartner en probeert je eigen communicatie en begrip van de ander daar zo goed mogelijk op af te stemmen.

*Elk mens is een uniek wezen, niemand past
in een hokje! Geef jezelf de ruimte om volop
te leven en respecteer daarbij de ruimte die
anderen hiervoor zelf nodig hebben - Erna
Knipscheer -*

2. Culturele elementen van (geld)gedrag

2 Culturele elementen van (geld)gedrag

2.1 Inleiding

Wat denk je?

Welke invloed heeft cultuur precies op geldgedrag en financiële besluitvorming?

Cultuur heeft een grote invloed op geldgedrag en financiële besluitvorming doordat culturele waarden richting geven aan wat mensen collectief belangrijk vinden.

In individualistische culturen, waar persoonlijke prestaties en onafhankelijkheid hoog worden gewaardeerd, ligt de nadruk vaker op persoonlijke financiële zekerheid. Mensen zijn dan eerder geneigd om te investeren voor hun eigen toekomst.

In collectivistische culturen, waar familie en gemeenschap centraal staan, krijgt geld vaker een sociale betekenis. Financiële keuzes zijn dan minder alleen gericht op individuele planning en meer op het ondersteunen van